

När anställda dör ska politikernas ansvar prövas

Covid-19-rapporter från Italien och Spanien visar smittdosens betydelse för sjukdomsgrad, utöver ålder och underliggande sjukdom. Det kan förklara dödsfall bland läkare och präster i Italien. Ansvar för en sköterskas död prövas nu av åklagare. I Sverige är hemtjänst och äldreboenden tickande bomber.

Regioner försöker nu sänka sin skyddsnivå. Munskydd behövs inte om man inte blir hostad på! Medier närmar sig ansvarsfrågan. **Lena Hallengren (S)** vet att regeringen inte styr regionerna. Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten kan bara ge råd och stöd till huvudmännen

Men vem styr vården? Vilka människor av kött och blod är ansvariga när vi mäter i förlorade anställda? Och urval till intensivvårdsplatser?

Regering och riksdag styr över vården genom lagar. Arbetsmiljölagen säger att man ska inte bli sjuk av arbetet. Det är Arbetsmiljöverket som bestämmer skyddsnivå och godkänner skydd. Ansvar för arbetsmiljö, liv och hälsa ligger sedan på styrelsen i regioner och kommuner. Den har ansvar för att frisk personal kan erbjuda god vård i anpassade lokaler under stärkt skydd. Men brist på skyddsutrustning för anställda i sjukvård och hemtjänst har lett till förslag om sänkt skyddsnivå medan Danmark däremot väljer att höja nivån, särskilt för personal som av åldersskäl eller andra riskfaktorer ska ha extra skydd.

Ansvar för vårdpersonalens hälsa medför straffansvar för ordföranden. Men regionpolitiker syns inte i media. Vård av patienter är inte deras uppgift. De ska se till att anställda kan arbeta med tillräckliga resurser, bra lokaler, kunnig personal och godkänd skyddsutrustning.

När en regionanställd i ambulans, på akutmottagning, intensivvård eller vårdavdelning dör ska ansvar utkrävas. Regionstyrelse och ordföranden ska prövas för arbetsmiljöbrott och vållande till annans död. Om fullmäktige nekar ansvarsfrihet för styrelsen kan enskild ledamot krävas på skadestånd.

När det gäller ansvaret måste vi skilja på att ha ansvar, skadestånds- och straffansvar. Och böner om vi alla ska ta eget ansvar. Ingen har längre kontroll över den uppbrutna vårdkedjan. Under 20 år har stora delar av vården lagts i privata händer. Vi ser nedmonterade sjukhusplatser och bantad intensivvård. Tömda lager av läkemedel och material.

Telefonslussen 1177 sköts av företaget Inera. Ambulanserna ligger ute på privata företag. I Stockholm är St Görans sjukhus privatdrivet. Södersjukhuset är ett regionbolag. Inköpen följer inte Lagen om offentlig upphandling. Varuförsörjningsnämnden är en kuliss. Skyddsutrustning är en bristvara.

Vi får inte glömma alla som städar. Tv visar hur tankbilar sprutar gator. Tunnelbanan torkas av personer med munskydd och tät klädsel. Bilder av sjukhus, sängar och respiratorer. Sjukhusmitta har funnits länge. Frågan är hur den ska städas bort. Fel lagda golv och ökad risk har fått ett nytt ansikte med Coronavirus. Läkaren **Torsten Holmdahl** skrev [en avhandling i Lund 2017 om städning av resistenta bakterier och virus.](#)

Anställda i privata företag som arbetar på uppdrag av myndigheter har dubbelt skydd. Ansvaret för arbetsmiljön ligger både på företaget och den myndighet i vars lokaler man arbetar.

Mängden tjänstemän och kommunikatörer har ökat med 30 procent, med pengar som tas från vården. Kommuner och regioner betalar stora pengar till den ideella föreningen SKR. Sveriges Kommuner och Regioner. Föreningen med 1 100 anställda har

försökt etablera sig som en överkommunal myndighet. SKR förhandlar med Arbetsmiljöverket. Men SKR har inte rätt att förhandla för myndigheter. Det krislägesavtal mellan SKR och offentligfacken som region Stockholm antagit är ogiltigt. Kommunallagen förbjuder också riktat stöd till föreningar.

Anders Mansten, narkosöverläkare, Nyköping

Lars Hamberger, professor, Göteborg

Arne Grip, arbetsmiljökonsult, Kisa